

STORTINGET

Representantforslag 10 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland

Dokument 8:10 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om løft for læring – en styrking av elevenes grunnleggende ferdigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

For mange piler peker i feil retning i norsk skole, og det er for mange elever som ikke lærer å lese, skrive eller regne godt nok. Svake grunnleggende ferdigheter gir økt risiko for frafall, lavere mestring og svekket livsmestring. Derfor må man tørre å prioritere det som virkelig betyr noe: At alle elever lærer det de trenger for å lykkes – både i skolen, i arbeidslivet og som borgere i et demokratisk samfunn.

Det er de fem grunnleggende ferdighetene – lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter – som burde ligge til grunn for diskusjonen om barns læring. De grunnleggende ferdighetene er nødvendige for faglig forståelse i alle fag. I tillegg er grunnleggende ferdigheter også viktige for utviklingen av elevenes identitet og sosiale relasjoner, og for å kunne delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

I dag er det slik at norske barn og unge har lavere leselyst og dårligere leseferdigheter enn før. Derfor er tilgangen på fysiske læremidler av god kvalitet viktig. Utdaterte eller manglende læremidler begrenser lærernes pedagogiske valgfrihet, og elevene går glipp av verktøy som kan gi dem læring og leselyst. Videre er det viktig at man styrker og satser på både bibliotek og skolebiblio-

tek, fordi leselyst og leseglede utvikles like mye utenfor klasserommet som på skolen.

Fremveksten av ny teknologi gir betydelige muligheter og utfordringer i samfunnet, arbeidslivet og skolen. Barn og unge har i sin hverdag behov for digitale ferdigheter. Digitaliseringen er en del av ikke bare fremtidens, men dagens arbeidsliv. Samtidig kommer digitaliseringen med betydelig risiko når det gjelder barn og unge. Derfor må digitale læremidler kvalitetssikres, og det må være høy kompetanse ute på skolene.

Læreren er den aller viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring. Alle elever skal ha tilgang på en kvalifisert, faglig sterk lærer som både har nok tid og autonomi til å kunne følge opp elevene sine. I dette bildet har også skoleeier et viktig ansvar for å bygge profesjonsfelleskap og gi lærerne støtte og veiledning og mulighet til etterutdanning. Lærerens autonomi i klasserommet må styrkes, administrasjonsbyrden må reduseres, og det må gis rom til å formidle. Ressursene til skoleledelse må styrkes slik at det blir mer tid til utviklingsarbeid og ledelse.

Forslagsstillerne mener at lærerspesialistordningen bidro til å styrke fagmiljøene på den enkelte skole, og at det var feil å avvike ordningen. Forslagsstillerne mener at å ha lærerspesialister i grunnleggende ferdigheter vil gi et viktig bidrag til skolekvalitet og styrke den enkelte skoles tilgang på kompetanse om hva som skal til for å løfte elevene.

Forslagsstillerne mener videre skolene burde ha tilgang på lærerspesialister som har særlig ansvar for forserte løp for elever som enten har stort læringspotensial eller trenger å tette læringshull sammenlignet med sine medelever. Alternativet, at den enkelte læreren skal tette gap i et klasserom der lærings spennet mellom elevene er svært stort, er vanskelig å gjennomføre i praksis.

Avslutningsvis er det nødvendig med kunnskap om elevenes grunnleggende ferdigheter for å kunne følge utviklingen og sikre at de lærer det de skal. Fra 2003 til 2015 ble det gjennomført nasjonale utvalgsprøver i skrive- og lesing i regi av Skrivesenteret for å avdekke skriveferdighetsnivået til norske skoleelever. På grunnlag av informasjonen fra disse prøvene ble det utviklet læringsressurser som skolene kunne ta i bruk for å styrke skriveopplæringen i skolen og skriveferdighetene til elevene. Resultatene fra de sist gjennomførte nasjonale utvalgsprøvene i skrive- og lesing (2015) viste at i overkant av 30 prosent av elevene på 5. og 8. trinn i norsk skole lå under forventet ferdighetsnivå i skrive- og lesing. Det var en svært liten andel elever som hadde meget god skrivekompetanse. I 2016 avsluttet Utdanningsdirektoratet arbeidet med å utvikle læringsstøttende nasjonale utvalgsprøver i skrive- og lesing. På grunn av nedleggingen ble læringsressursene som skolene trenger for å utvikle elevenes skriveferdigheter, ikke lenger utviklet. Forslagsstillerne er bekymret for at man siden 2015 har hatt mindre kunnskap om elevenes skriveferdigheter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter.
2. Stortinget ber regjeringen styrke forskning på og kvalitetsutvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter, for eksempel gjennom å styrke nasjonale skrive-, lese- og matematikksentre.
3. Stortinget ber regjeringen starte et arbeid med identifisere hvilke læremidler som finnes for å trene muntlige ferdigheter, og vurdere om det trengs flere ressurser.
4. Stortinget ber regjeringen gjeninnføre lærerspesialistordningen innenfor de grunnleggende ferdighetene lesing, skrive- og regning.
5. Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt tilgang på kartleggingsprøver fra 1. trinn for å sikre at flest mulig knekker lesekoden.
6. Stortinget ber regjeringen utvikle nasjonale læringsstøttende utvalgsprøver i skrive- og lesing for elever fra mellomtrinnet til ungdomstrinnet.
7. Stortinget ber regjeringen innføre tiltak som øker innkjøpskompetansen av digitale læremidler hos skoleeiere.
8. Stortinget ber regjeringen etablere et senter for kvalitetssikring av digitale læremidler i skolen.
9. Stortinget ber regjeringen gjennomgå ordningen for tildeling av midler til innkjøp av fysiske læremidler med formål om å sikre at tildeling faktisk sørger for flere bøker i skolen.
10. Stortinget ber regjeringen i arbeidet med ny bibliotekstrategi styrke bibliotekenes rolle som arena for å stimulere til leselyst hos barn og unge.

13. oktober 2025

Guri Melby

Abid Raja

Grunde Almeland